

ประเพณียี่เป็ง

คำว่า ยี่เป็ง เป็นภาษาล้านนา แยกได้สองคำคือคำว่า ยี่ ที่หมายถึงเดือนที่สอง หรือเดือนยี่ตามที่คน
ล้านนาใช้เรียกเดือนพฤศจิกายนของทุกปี และคำว่า เป็ง ที่หมายถึงพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ โดยจะจัดงานเป็น
เวลา 3 วัน ได้แก่

- วันขึ้น 13 ค่ำหรือ วันดา จะเป็นวันเตรียมข้าวของสำหรับทำบุญที่วัด
- วันขึ้น 14 ค่ำ จะพากันไปทำบุญ ถือศีล ฟังธรรมกันที่วัด และมีการทำกระทงใหญ่ไว้ที่ลานวัด และนำของ
กินมาใส่กระทงไว้ เพื่อเป็นการทำทานให้แก่คนยากจน
- วันขึ้น 15 ค่ำก็จะนำกระทงใหญ่นั้น และกระทงเล็กๆ ส่วนตัวไปลอยในแม่น้ำ

ว่าว หรือโคมลอยในวันยี่เป็ง

ปัจจุบันที่เราเรียกกันว่า โคมลอย นั้น ชาวล้านนาเขาจะเรียกกันว่า "ว่าว" ซึ่งว่าวในภาษาล้านนา หมายถึง
เครื่องเล่นชนิดหนึ่งทำด้วยกระดาษ สำหรับปล่อยให้ลอยไปตามลม คล้ายกับบอลลูน ตามวัฒนธรรมของล้านนา
ในช่วงยี่เป็งจะมีการปล่อยว่าว 2 แบบ คือ

1. ว่าวสม (ว่าวลม) หรือ ว่าวควัน เป็นรูปแบบของโคมลอยที่เราเห็นกันเป็นปกติ ใช้ควันไฟที่มีความร้อนอัดเข้าไปในตัวว่าว เรียกว่า สมควัน เพื่อให้พวยงให้ลอยขึ้นไปในอากาศ มักจะผูกสายประทัดติดที่หางว่าว และจุดเมื่อปล่อย นิยมปล่อยในช่วงกลางวัน ในภาษากลางเรียกว่า "โคมลอย"
2. ว่าวไฟ ใช้หลักการเดียวกันกับการทำว่าวสม แต่ใช้กระดาษน้อยกว่า และอาศัยความร้อนจากลูกไฟที่ผูกติดกับแกนกลาง ทำให้ว่าวลอยขึ้นสู่อากาศ ลูกไฟที่ผูกติดแกนกลางในอดีตนั้น ใช้ขี้ยาหล่อเป็นแท่ง ปัจจุบันนิยมใช้กระดาษชำระชุบขี้ผึ้งเทียน นิยมจุดในตอนกลางคืน ในภาษากลางเรียกว่า "โคมไฟ"

ล่องสะเปา ลอยกระทงฉบับล้านนา

สำหรับชาวล้านนาเขาจะมีกระทงในรูปแบบเฉพาะ ที่เรียกว่า สะเปา หรือ ไหลเรือสำเภา (การลอยกระทงนั้นรับมาจากภาคกลางในยุคหลัง) โดยชาวบ้านจะไปทำสะเปาร่วมกันที่วัด เสร็จแล้ววางลงบนแพไม้ไผ่ และนำสะตวง (สิ่งของพิธีกรรมของชาวภาคเหนือล้านนา) พร้อมด้วยข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ส่องไปในสะเปา ช่วงหัวค่ำของวันยี่เป็ง จึงพากันหามสะเปาลอยที่แม่น้ำ เมื่อสะเปาลอยไปได้ระยะหนึ่ง จะมีคนยากจนคอยดักกรอสะเปากลางแม่น้ำ เพื่อนำเอาของอุปโภคต่างๆ มาใช้ เป็นการบริจาคทานแบบหนึ่ง

ประเพณียี่เป็งของชาวล้านนานั้น นับว่าอยู่บนฐานความเชื่อเดียวกับประเพณีลอยกระทงในภูมิภาคอื่นๆ วัตถุประสงค์สำคัญคือการขอขมาแม่พระคงคา และบูชาองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นเองรวมถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของชาวล้านนาด้วย

แหล่งที่มาของข้อมูล

Muzika. (2564,1 พฤศจิกายน).ลอยกระทง 2564 ประวัติ ประเพณียี่เป็ง เชียงใหม่ ลอยกระทงแบบชาว

ล้านนา. Trueid. <https://travel.trueid.net/detail/m9k2Xe4VKv1a>